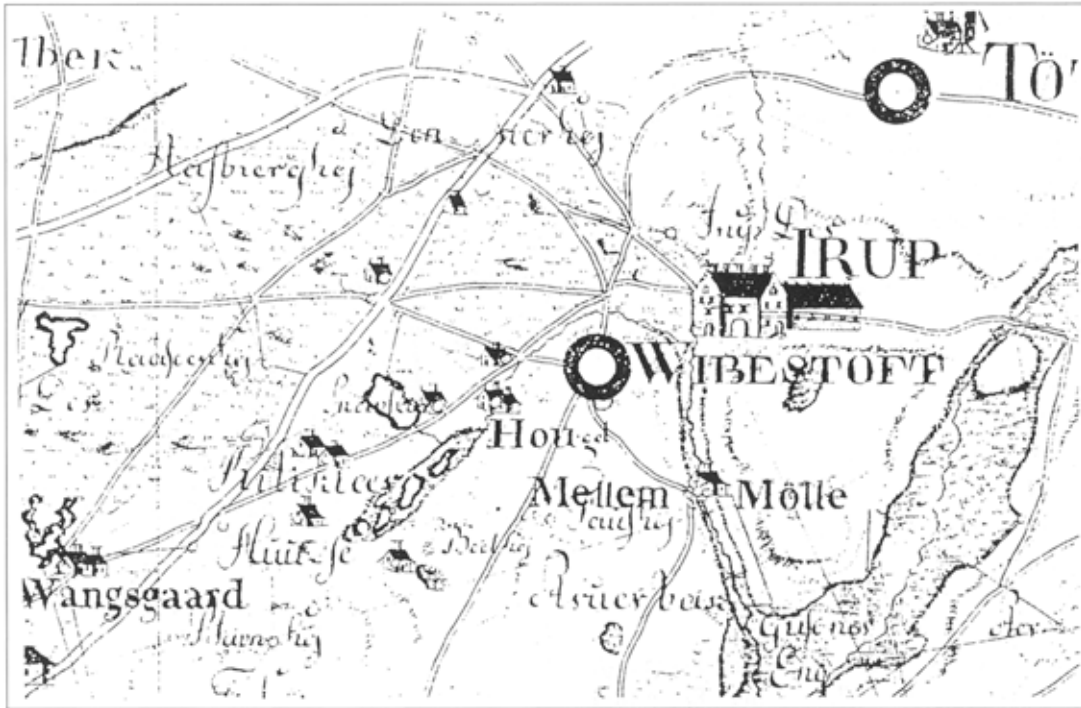

Aftentur til Irup en gård i Thy

Fra Videnskabernes kort over Koldby, 1795

Irup er et meget gammelt bosted. Egnen har været beboet fra de ældste tider, hvad de talrige gravhøje på egnen og gårdens jorder også vidner om. Gården har ligget ved en fjordarm, og der har uden tvivl kunnet sejles til gården. Af den udarbejdede ejerliste fremgår det, at enken Jytte Podebusk ejer gården fra 1568. Dette år anføres i kilderne, hvor stor gården var. Foruden hovedgården hørte der 84 gårde, 38 boel og 57 huse til godset. Parken har fra tidlig tid været af en usædvanlig frodighed for egnen og med sjældne træer og navnlig urter, der måske stammer helt fra middelalderen. En del munkeordner betragtede det som en synd at spise kød, ja selv æg og ost, og dyrkede derfor mange arter planter til husholdningen og til helbredelse af sygdomme. I Irups park vokser sjældne løgplanter og urter, bl.a. kan nævnes svalear, vibææg, sødskærm, vild tulipan, dansk ingefær, ramsløg, bulmeurt, skarntyde og den sjældne Martagon lilje (Turbanlilje), som botanikeren Lise Tillge omtaler i Havebrugshistorisk Selskabs tidsskrift nr. 1, 1971. Mest kendt af træer er de 4 gamle takstræer, der vokser i parken. Biolog Poul Hald Mortensen har ved boreprøver fastsat alderen til at være omkring

300 år. Træerne er alle hantræer og får derfor intet afkom.

Mange sagn er knyttet til den gamle gård. Irup har også sin hvide dame, der ved fuldmåne, bedst en torsdag, går en tur i parken ned til den røde port. Men læs selv herom, bl.a. i den nye Skyum, Hørdum bog.

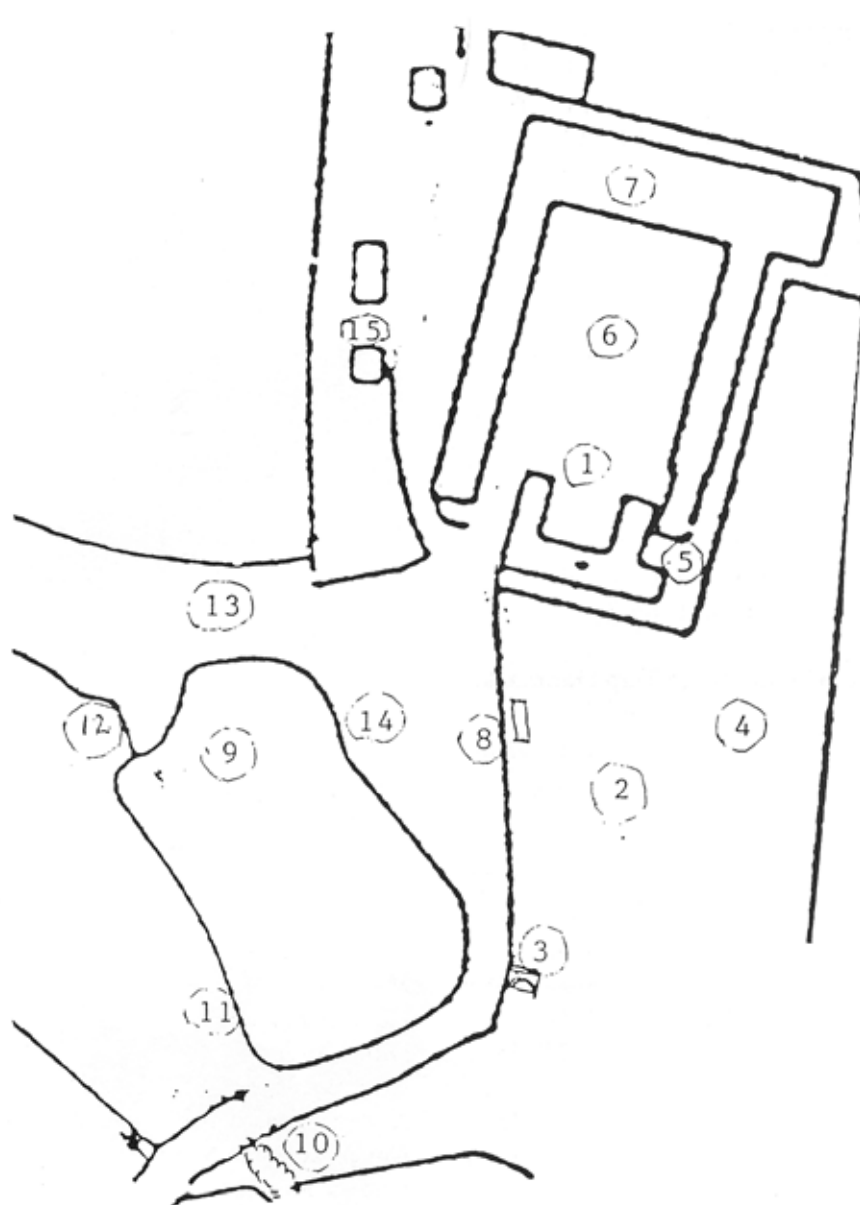
Om Irups nuværende bygninger kan læses i brandtaxationerne for Hassing herred i tiden 1800-1851.

Den 04.10.1801 er dele af den gamle borggård nedrevet og flyttet op til ladegården, vest for denne.

1. En 21 fag lang og 12 alen bred bygning med ege under og fyrrevertømmer, murede vægge og tegltag. Indrettet til 4 stuer, 2 gæstekamre, 5 kamre, fadebur, spisekammer, ølkammer, gang og køkken, samt 2 overkamre.

2. Et fløjhus, 10 fag lang, 10 alen bred, fyrre over og ege undertømmer, murede vægge og tegltag. Indrettet til folkestue, mælkekammer, pigekammer, bryggers, bagestue, loft overalt, der er 2 indmurede kobberkedler, der rummer henholdsvis 1 og 2 td.

1. Den 05.06.1802 meddeler hr. Sørensen, at den gl. borggård er nedrevet.

1. Hovedbygning
2. Gl. Takstræer
3. Den røde port
4. Gl. træer
5. Den hvide dames bolig
6. Møddingsplads
7. Lade, maskinhus, værksted
8. Smedie
9. Søen
10. Den gl. å

11. Markvej
12. Bro
13. Markvej
14. Bålplads
15. Beeshus

1. 10.06.1806 er der bygget et nyt fløjhus i nordre ende af stuehuset 10 fag lang og 10 alen bred, med ege under og fyrre overtømmer, murede vægge og tegltag. Indrettet med 2 stuer, 2 gange, en gang under hele huset i kampesten, adskilt med murede vægge i brændte sten og med egeskillerum.

2. Det søndre hus i ladegården er dels om - og tilbygget et par fag, der er loft over de 11 fag.

1. 27.10.1807 er det østre fløjhus i borggården nedrevet.

2. Et 17 fag langt og 12 alen bred hus er bygget vest for gården i nordsiden af haven. Indrettet til bl.a. smedie, vognhus m.v.

1. 03.01. 1812 er det søndre hus i ladegården bygget, 38 fag lang, 11½ alen bred, med egetømmer, bindingsværk og indrettet til øksenhus, vognport, tømmerstue, folkekamre,

rullestue osv.

2. Et østre hus, 44 fag lang, 22 alen bred, indrettet til lade, vognport med gennemkørsel, 4 porte i gavlene.

3. Det nordre hus 46 fag lang, 10½ alen bred, af samme materiale som de to ovennævnte, indrettet til stalde m.v.

Samtlige bygninger i Irup vurderes atter i både 1816 og 1818 med små forskydninger i taxationen.

1. Den 10.11.1836 er et af fløjhusene i borggården blevet grundmuret.

2. Desuden er der bygget et hus nord for ladegården 9 fag lang og 12 alen bred.

Ved den sidste vurdering d. 19.01.1847 nedsættes brandtaxationsværdien lidt.

Ejerrækken på Irup ifølge Trap Danmark.

Irup hørte oprindeligt under Børglumbisperne, men blev lagt under Kronen i 1536 og indtil 1556 hvor det blev et selvstændigt len.

Beboere og ejere af Irup:

Anders Mathiesen	1449 - 1450
Nis Persen	1450 - 1467
Thomas Persen	1467 - 1475
Peder Friis	1475 - 1483
Enke Christine Nielsdt.	1484 - 1502
Niels Hvid	1502 - 1512
Jens Sevrensen	1512 -
Kronens gods	1536 - 1556
Knud Gyldenstjerne	1556 - 1568

Enken Jytte Podebusk	1568 -
Karen Gyldenstjerne	- 1596
Axel Gyldenstjerne	1596 - 1603
Knud Gyldenstjerne	1603 - 1636
Karen Gyldenstjerne,	
Tage Thott	1636 -
Ove Thott	- 1661
Albert v. Itzen	1661 - 1679
Hedvig v. Itzen	1679 - 1684
C. H. Helwerskov	1684 - 1733
Jens Jørgen Hopp	1733 - 1754
Andreas Høyer	1754 - 1769
Mads Ilum	1769 - 1770
Andreas Høyer	1770 - 1771
Ditlew Bull	1771 - 1778
Andreas Høyer	1778 - 1782
Anders Stigaard	1782 - 1800
Anders & Søren Sørensen	1800 - 1804
Anders Sørensen	1804 - 1824
Christiane Sørensen	
f. Stigaard	1824 - 1849
Laurits Stigaard Sørensen	1849 - 1866
Enken fru Sørensen	1866 - 1894
Anders Stigaard Sørensen	1894 - 1898
Enken fru Sørensen	1898 - 1914
Johannes Sørensen	1914 - 1944
Ole Stigaard Sørensen	1944 - 1954
Mogens Stigaard Sørensen	1954 - 1984
Chr. & Ole	
Stigaard Sørensen	1984 - 1989
Allan Galsgaard	1989 -

Kilde: Sydthy Årbog 1994, side 107-109.